

Är ”att få kännedom om skada” synonymt med att ”skadan upptäckts”? – Hovrätten prövar preskriptionsfristen i kap 5 § 6 ABK 09

Svea Hovrätt har nyligen i en dom prövat när preskriptionsfristen i Allmänna Bestämmelser för konsultuppdrag inom arkitekt- och ingenjörsvksamhet av år 2009, ABK 09, kap 5 § 6 börjar löpa.ⁱ Bestämmelsen i kapitel 5 § 6 anger att krav på skadestånd ska, för att kunna medföra rätt till ersättning, framföras skriftligen inom tre månader efter det att beställaren fått skälig anledning att anta att konsulten är ansvarig för skadan, dock senast nio månader efter det att beställaren fått kännedom om skadan.

Målet gällde ett uppdrag som Grontmij AB (”Grontmij”) hade utfört åt AB Enköping Hyresbostäder (”EHB”). Uppdraget omfattade bland annat upprättande av förfrågningsunderlag och bygglovshandlingar i samband med EHB:s nyproduktion av hyresrätter i Enköping. Frågan i målet gällde dels om Grontmij ansvarade för en felaktig uppgift om lokalyta som Grontmij, genom sin underkonsult Tengbomgruppen, hade lämnat till EHB och om EHB hade framställt krav på skadestånd inom rätt tid till Grontmij. Den felaktiga uppgiften om lokalyta (940 kvm) medförde att EHB inte kunde få betalt för uthyrning av hela lokalens yta som senare visade sig vara 1.055/1.057 kvm. EHB begärde därför ersättning av Grontmij för uteblivna hyresintäkter. EHB fick reda på att uppgiften om lokalyta var felaktig den 25 februari 2013 och framställde skadeståndskrav mot Grontmij den 16 september 2013 efter det att de den 17 juni fått besked från hyresgästen till lokalen att hyresgästen endast ville hyra den överenskomna lokalytan om 940 kvm.

I målet inledde hovrätten med att fastställa att Grontmij ansvarade för den felaktiga uppgiften och att dess lämnande kunde leda till skadeståndsansvar för Grontmij, dock under förutsättning att EHB hade framställt skadeståndsanspråket inom avtalad tid och då inom tremånadersfristen i ABK 09 kap 5 § 6. Enligt hovrättens mening innebär ordalydelsen av bestämmelsen att tremånadersfristen börjar löpa när beställaren fått kännedom om skadan och skälig anledning att anta att konsulten var ansvarig för skadan. Hovrätten menade att tidpunkten för när det för beställaren funnits *skälig anledning att anta att konsulten var ansvarig för skadan* och beställaren hade *fått kännedom om skadan* var densamma i målet. Frågan som hovrätten därefter ställde sig var om begreppen att *få kännedom om en skada* och att *skadan upptäckts* är synonyma?

Frågan känns kanske bekant? År 2007 prövade Högsta Domstolen hur begreppet *skadan upptäckts* i ABK 96 § 6.8 ska tolkas. ABK 96 § 6.8 är föregångaren till ABK 09 kap 5 § 6 och hanterade således frågan om när skadeståndskrav senast ska framställas när parterna har avtalat om ABK 96. Högsta domstolen kom därvid fram till att fristen började löpa när det framstod som sannolikt för en beställare att beställaren är ansvarig mot sin uppdragsgivare och det föreligger skälig anledning att anta att konsulten är ansvarig för skadan.

Med hänvisning till litteratur på området kom hovrätten fram till att begreppen *skadan upptäckts* och att *få kännedom om skadan* i stort sett är synonyma. Om ändring i sak mellan ABK 96 och ABK 09 varit avsedd ansåg hovrätten att det låg närmare till hands att anse att ”kännedom om skadan” ställer lägre krav på beställarens vetskap om skada än vad som gällde enligt § 6.8 ABK 96. Hovrätten fastslog att det

därför var möjligt att söka ledning i NJA 2007 s. 35 för att bedöma när preskriptionsfristen i ABK 09 kap 5 § 6 börjar löpa. Hovrätten menade därför att preskriptionsfristen i avtalsförhållandet mellan Grontmij och EHB hade börjat löpa när det framstod som sannolikt för EHB att de inte skulle kunna få betalt för hela ytan på förskolan. Av uppgifterna som framkommit i målet från hyresgästen hade hyresgästen i relativt nära anslutning till den tidpunkt när den ändrade ytuppgiften kom fram (25/2 2013) meddelat EHB att hyresgästens enda möjlighet att ekonomiskt klara av en högre hyra var om de kunde ta in fler barn i sin verksamhet. Även om detta inte var ett slutligt besked från hyresgästen så menade hovrätten att det vid denna tidpunkt framstod som sannolikt för EHB att de inte skulle få betalt för hela ytan varför preskriptionsfristen också började löpa vid denna tidpunkt. Kravet som framställdes den 16 september 2013 överskred därmed tremånadersfristen markant och var således för sent framställt.

Det är ett välkommet förtydligande att begreppet att få *kännedom om en skada* i ABK 09 kap 5 § 6 i stort sett är synonymt med *skadan upptäckts* i ABK 96 § 6.8 och att det klargörs att Högsta Domstolens resonemang i NJA 2007 s. 35 således är tillämpligt på begreppet att få *kännedom om en skada*. Även om hovrätten i målet tar höjd för att tidpunkten för när beställaren har fått *skälig anledning att anta att konsulten är ansvarig för skadan* och tidpunkten för när beställaren har *fått kännedom om skadan* skulle kunna vara olika så är vår tolkning av Svea Hovrätts dom och den litteratur som domstolen hänvisar till att det, även vad gäller tremånadersfristen, alltid krävs att beställaren fått kännedom om skadan. Det är således allra tidigast när beställaren fått kännedom om skadan som preskriptionsfristen i ABK 09 kap 5 § 6 kan börja löpa. I de allra flesta fall torde dock tidpunkterna sammanfalla. Värt att också notera är att hovrätten ställer lägre krav på beställarens vetskap om sin eventuella ekonomiska skada och att tidsfristen således börjar löpa innan det är helt klart för beställaren att beställaren kommer att få en merkostnad. Det lär framöver betyda att så fort beställaren får en underrättelse om ÄTA från en entreprenör som beror på fel i handling etc. så börjar tidsfristen att löpa

Pernilla Samuelsson, biträdande jurist på Foyen Advokatfirma
pernilla.samuelsson@foyen.se

Andreas Lundqvist, advokat på Foyen Advokatfirma
andreas.lundqvist@foyen.se

Som medlem i SBR har du tillgång till 15 minuters fri rådgivning hos Foyen Advokatfirma. Rådgivningen når du på 08-506 184 00.

ⁱ Svea hovrätts dom den 20 oktober 2017 i mål nr T 5245-16